

Emigracja zagraniczna na Podhalu w latach 1975–1988

W niniejszym opracowaniu przedstawiono rozmiary i kierunki emigracji zagranicznej z Podhala oraz niektóre demograficzno-społeczne skutki tego procesu związane głównie z zasobami siły roboczej. Jest to dla tego obszaru interesujące, bowiem już od dawna jego mieszkańcy wyjeżdżali poza granice w poszukiwaniu lepszych warunków życia. W latach osiemdziesiątych proces ten przybrał wyraźnie na sile, ale trudno jest ustalić rozmiary tej emigracji, bowiem podawana przez GUS liczba emigrantów nie odpowiada stanowi faktycznemu. Polskę opuszczają nie tylko osoby po uregulowaniu wszystkich formalności prawnych związanych m.in. z wymeldowaniem, ale także i te, które postanowiły pozostać poza granicami kraju na stałe bez takiej regulacji. Ponadto we wsiach podhalańskich znacznie większe rozmiary w porównaniu do emigracji stałej osiągają wyjazdy zagraniczne na pobyt okresowy, przedłużane do kilku lub nawet kilkunastu lat i przeradzające się niekiedy w migrację definitywną (Górz 1994).

W analizie uwzględniono tylko tych, którzy na stałe wyemigrowali z kraju. Podstawowym źródłem informacji były Karty Osobowe Mieszkańców i wykazy osób przesyłane raz w roku przez Biura Paszportowe do urzędów gminnych w celu ich wymeldowania na pobyt stały za granicą. W ten sposób uzyskano materiały jednostkowe dla emigrantów z poszczególnych wsi Podhala.

1. Główne obszary emigracji zagranicznej na Podhalu

Stać emigracja zagraniczna na Podhalu wyniosła w latach 1975–1988 około 4500 osób, co stanowi 2,2% aktualnej liczby ludności tego regionu. Pochłonęła około 20% przyrostu naturalnego i w żadnej gminie nie przekroczyła jego bezwzględnej wartości (tab. 1).

Tabela 1

Emigracja zagraniczna z Podhala w latach 1970–1988

Lata	Podhale		Miasta		Wsie	
	l.b.	%	l.b.	%	l.b.	%
1970–1974	100	2,2	33	1,9	67	2,3
1975–1979	787	17,1	349	20,5	438	15,1
1980–1984	2018	43,8	795	46,7	1223	42,1
1985–1988	1703	36,9	527	30,9	1176	40,5
Ogółem	4608	100,0	1704	100,0	2904	100,0

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Kart Osobowych Mieszkańców, wymeldowanych na pobyt stały za granicę wg informacji przekazanej przez Biura Paszportowe

Z uwagi na bardzo mały napływ ludności spoza granic kraju, saldo migracji zagranicznych dla Podhala było ujemne i wynosiło nieco ponad 3000 osób. W tym samym czasie ubytek migracyjny z tytułu przemieszczeń wewnętrznych (krajowych) ludności wynosił 3500 osób. To porównanie świadczy, iż rozmiary emigracji zagranicznej na Podhalu są znaczne, a w gminie Czarny Dunajec odpływ poza granice kraju (956 osób) był nawet wyższy od wewnętrznego ubytku migracyjnego ludności (810 osób).

Rozpatrując wielkość emigracji przypadającej na poszczególne lata okazuje się, że najwięcej osób wyjechało za granicę po 1980 roku.

O ile na lata 1975–1979 przypada 17,4% emigrantów, to na okres 1980–1984 aż 43,8%. Na początku lat osiemdziesiątych średnio w roku wyjeżdżało ponad 400 osób, czyli najwięcej spośród całego badanego okresu, w późniejszych latach wyjazdy zmalały do 300 osób, po czym po roku 1985 wzrosły ponownie do ponad 400 osób rocznie.

Z ogółu wymeldowanych po 1975 r. za granicę ponad 1/3 przypada na Zakopane i Nowy Targ. Ze wsi wyjechały w tym czasie 2854 osoby, tj. 63,3% emigrantów Podhala. Główne obszary emigracyjne to miasto Zakopane i gmina Tatrzańska, miasto i gmina Nowy Targ oraz gminy Czarny i Biały Dunajec. Należy przy tym podkreślić, że aż 1/3 emigrantów wiejskich wywodzi się z gminy Czarny Dunajec (tab. 2). Po około 15% przypada na gminy Nowy Targ, Biały Dunajec i Tatrzańską. Natomiast najrzadziej za granicę wyjeżdżali mieszkańcy gmin położonych w dolinie Raby (0,6%), a także na Orawie (2,9%) i w południowej części Spisza (około 5%).

Tabela 2

Emigracja zagraniczna z miast i gmin Podhala w latach 1975–1988

Wyszczególnienie	Emigracja		
	osób ogółem	%	%*
Miasta ogółem:	1654	100,0	
Zakopane	1032	62,4	3,5
Nowy Targ	560	33,9	1,8
Szczawnica	62	3,7	1,0
Gminy ogółem:	2854	100,0	
Czarny Dunajec	956	33,5	4,9
Nowy Targ	429	15,0	2,2
Biały Dunajec	389	13,6	2,7
Tatrzańska	372	13,0	2,1
Bukowina Tatrzańska	279	9,8	2,6
Łapsze Niżne	156	5,6	2,0
Czorsztyn	89	3,1	1,4
Jabłonka	83	2,9	0,4
Raba Wyżna	61	2,1	0,7
Krościenko	24	0,8	0,4
Rabka	16	0,6	0,4

* % obliczony w stosunku do liczby ludności poszczególnych miast i gmin

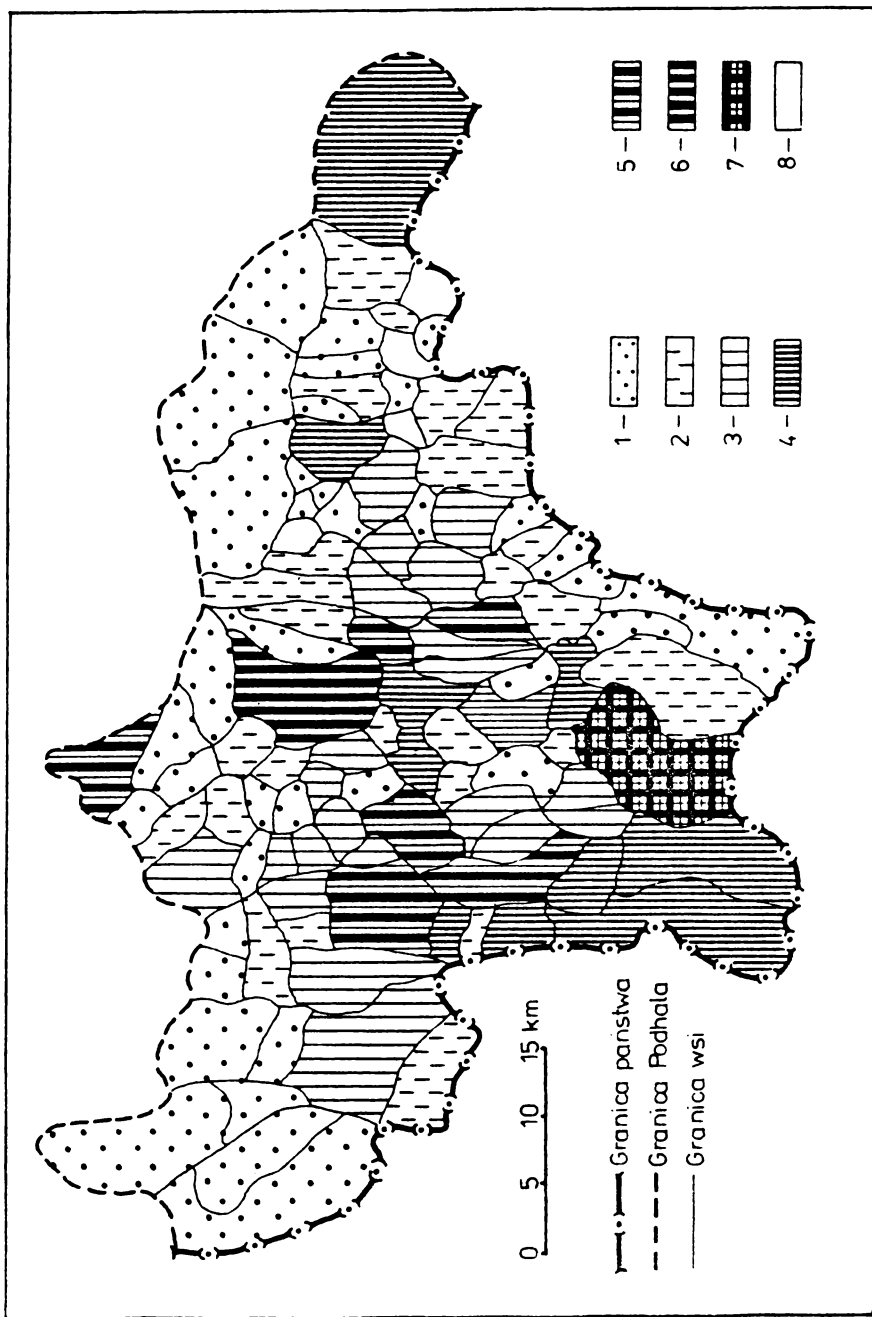
Źródło: Obliczenia własne jw. tab. 1.

Podkreślone poprzednio różnice w zakresie bezwzględnej wielkości emigracji pozwoliły wydzielić następujące grupy wsi (tab. 3).

Tabela 3

Wsie wg wielkości emigracji zagranicznej

Emigracja	Liczba emigrantów z danej jednostki osadniczej	Liczba wsi	Emigranci (1975–1988)	
			l.b.	%
Bardzo duża	100 osób i więcej	6	888	31,1
Duża	50–100	9	674	23,6
Średnia	25–50	20	707	24,8
Mała	10–25	26	421	14,8
Bardzo mała	poniżej 10 osób	31	141	4,9
Pozostali			23	0,8
Ogółem		92	2854	100,0

Ryc. 1. Emigracja zagraniczna z Podhala w latach 1975–1988:

- 1) poniżej 10 osób
- 2) 10 – 25 osób
- 3) 25 – 50 osób
- 4) 50 – 100 osób
- 5) 100 – 500 osób
- 6) 500 – 1000 osób
- 7) 1000 i więcej osób
- 8) emigracja nie wystąpiła

Bardzo dużą emigrację, ponad 100 a niekiedy powyżej 200 osób zanotowano z kilku wsi o starych tradycjach emigracyjnych, a mianowicie: Czarny Dunajec, Białka Tatrzańska, Gronków, Stare Bystre, Ciche i Biały Dunajec (ryc. 1). Z Tych sześciu osiedli wyjechało 888 osób, czyli 31,3% ogółu wiejskich emigrantów Podhala.

Duża emigracja, od 50–100 osób, wystąpiła w 9 jednostkach osadniczych, położonych głównie na Skalnym Podhalu (Poronin, Kościelisko, Witów), na Pogórzu Zachodnim (Chochołów, Dzianisz, Maruszyna, Szaflary) oraz w dwóch wsiach Kotliny Nowotarskiej (Podczerwone, Maniowy). Z tych osiedli wywodzi się nieco ponad 20% emigrantów. Średnią emigrację zanotowano natomiast w 20 wiejskich osiedlach. Ich udział w ogólnej liczbie wyjazdów za granicę wynosił prawie 25%. Były to przede wszystkim wsie w zachodniej dolinnej części Kotliny Nowotarskiej (Ludźmierz, Krauszów) oraz w jej części wschodniej (Nowa Biała, Krempachy, Frydman), w południowej Orawie (Jabłonka, Piekienik), na Pogórzu Zachodnim (Leśnica, Gron) i Pogórzu Wschodnim (Trybsz, Łapsze Niżne).

Ponad połowa wsi podhalańskich odznaczała się w badanym okresie małymi rozmiarami emigracji, a w wielu z nich wyjazdy za granicę na pobyt stały nie przekraczały 10 osób. Były to wsie w dolinie górnej Raby, na Orawie Stoku, we wschodniej części Kotliny Nowotarskiej, w Pieninach oraz wschodniej części Skalnego Podhala (ryc. 1, załącznik I).

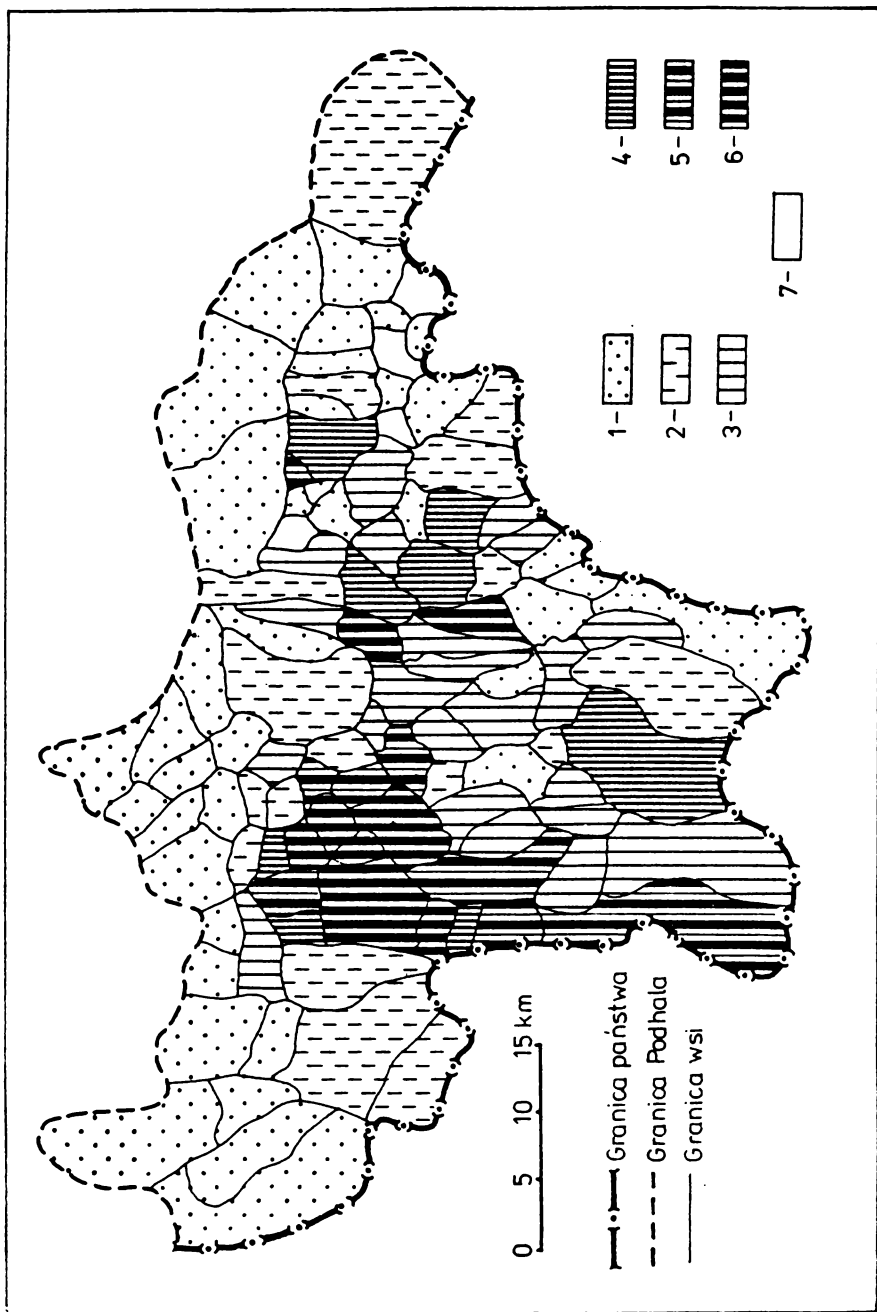
O skali różnic przestrzennych emigracji świadczy fakt, że objęła ona tylko 0,4% ludności w gminie Rabka i aż 5% mieszkańców gminy Czarny Dunajec. Wielkość tej emigracji w odniesieniu do liczby mieszkańców poszczególnych wsi wykazuje jeszcze większe zróżnicowanie (tab. 4).

Tabela 4

Wsie Podhala wg wielkości emigracji zagranicznej w latach 1975–1988 (na 1000 mieszkańców)

Wielkość emigracji	Liczba wsi	
	l.b.	%
poniżej 10‰	28	30,4
10 – 20	17	18,5
20 – 30	23	25,0
30 – 40	8	8,7
40 – 60	8	8,7
60‰ więcej	8	8,7
Ogółem:	92	100,0

Źródło: Obliczenia jw. tab. 1.

Ryc. 2. Emigracja zagraniczna z Podhala w latach 1975-1988 (na 1000 mieszkańców)

- 1) poniżej 10%
- 2) 10 - 20%
- 3) 20 - 30%
- 4) 30 - 40%

- 5) 40 - 60%
- 6) 60% i więcej
- 7) emigracja nie wystąpiła

Generalnie obszary o największej bezwzględnej liczbie wyjazdów zagranicznych odznaczają się także najwyższymi współczynnikami w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (ryc. 2). Są to wymieniane wcześniej wsie w rejonie Czarnego Dunajca: Długopole (101‰), Podczerwone (92‰), Dział (82‰), Wróblówka (80‰), Czarny Dunajec (74‰), Stare Bystre (70‰). Analogicznie bardzo wysoki poziom emigracji wystąpił jeszcze w dwóch wsiach Podhala: w Gronkowie (91‰) i Białce Tatrzańskiej (86‰). Drugą zwartą strefę o dużym natężeniu emigracji (40–60‰) tworzą wsie zachodniej części Skalnego Podhala i Pogórza Zachodniego (Witów, Chochołów, Ciche, Maruszyna). Znaczne rozmiary w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (30–40‰) osiągnęła emigracja w dwóch wsiach Pogórza Wschodniego (Trybsz, Łapsze Niżne) i we wschodniej części Kotliny Nowotarskiej (Nowe Maniowy, Nowa Biała). Natomiast najmniejsze natężenie emigracji wystąpiło w północno-zachodniej części Podhala, głównie we wsiach rabczańskich i orawskich oraz w południowo-wschodnich obszarach tego regionu (wsie pienińskie, wschodnia część Skalnego Podhala – ryc. 2).

Także w Nowym Targu i Szczawnicy współczynnik emigracji na 1000 mieszkańców był bardzo niski (10–20‰). Jedynie Zakopane odznaczało się, w porównaniu do tych miast, dwukrotnie większym natężeniem emigracji zagranicznej (35‰). Ponadto w ostatnich latach w miastach Podhala obserwuje się zmniejszenie wyjazdów za granicę na pobyt stały. Podobne zjawisko wystąpiło w gminach: Białka Dunajec, Bukowina Tatrzańska, Łapsze Niżne. Natomiast wzrost emigracji zanotowano w gminach Czarny Dunajec i Nowy Targ, w gminie Tatrzańskiej i Jabłonce.

2. Kierunki emigracji zagranicznej

Najwięcej mieszkańców Podhala wyjechało do Stanów Zjednoczonych (3 141 osób). Szczególnie dotyczy to wiejskich jednostek osadniczych, z których aż 2 369 osób, tj. 83% emigrantów, udało się do tego właśnie kraju. Natomiast w miastach odsetek ten był prawie dwukrotnie mniejszy (46,7% – tab. 5, ryc. 3).

Występują jednak znaczne różnice w rozmiarach emigracji do Stanów Zjednoczonych z poszczególnych wsi Podhala. W gminach Czarny Dunajec, Nowy Targ i Czorsztyń liczby wyjeżdżających do tego kraju przekroczyły 90% ogółu emigrantów. Wsie o największej emigracji do Stanów Zjednoczonych to: Białka Tatrzańska (gm. Bukowina T.), Maruszyna i Zaskale (gm. Biały Dunajec), Chochołów, Czarny Dunajec, Wróblówka (gm. Czarny Dunajec), Huba, Maniowy (gm. Czorsztyń), Długopole, Gronków, Krauszów (gm. Nowy Targ – załącznik I.). Natomiast najmniejszy był udział osób wyjeżdżających do USA wśród emigrantów gminy

Krościenko (45,8%), Jablonka (56,6%), Rabka (56,3%) oraz miast Podhala. Z Nowego Targu wyjechało do Stanów Zjednoczonych 58,4%, a z Zakopanego zaledwie 40,4% emigrantów.

W znacznie mniejszym stopniu odpływała ludność Podhala do innych krajów. Przykładowo do Kanady wyemigrowało 205 osób, czyli 4,5% badanej zbiorowości. Wyjazdy do tego kraju objęły 25 wsi, a w nich 108 mieszkańców.

Wśród państw europejskich najbardziej atrakcyjnymi dla mieszkańców Podhala były: Austria, RFN, Włochy, Czechosłowacja, Francja, Szwecja i Wielka Brytania (tab. 5).

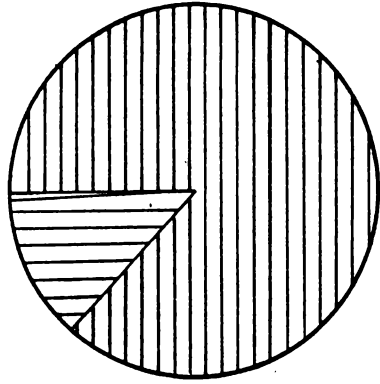
Tabela 5

**Kierunki emigracji zagranicznej z Podhala
w latach 1975–1988**

Nazwa państwa	Podhale		Miasta		Wieś	
	l.b.	%	l.b.	%	l.b.	%
USA	3141	69,7	772	46,7	2369	83,0
Kanada	205	4,5	97	5,9	108	3,8
Ogółem Ameryka Płn.		74,2		52,6		86,8
Austria	248	5,5	186	11,2	62	2,2
RFN	152	3,4	110	6,7	42	1,5
Włochy	123	2,8	64	3,9	59	2,1
Czechosłowacja	116	2,6	15	0,9	101	3,5
Francja	112	2,5	88	5,3	24	0,8
Szwecja	100	2,2	82	5,0	18	0,6
Wielka Brytania	86	1,9	80	4,8	6	0,2
Węgry	29	0,6	27	1,6	2	0,1
Holandia	23	0,5	14	0,8	9	0,3
Grecja	15	0,3	10	0,6	5	0,2
Szwajcaria	10	0,2	9	0,6	1	0,1
Hiszpania	9	0,2	5	0,3	4	0,1
Pozostałe kraje europejskie	79	1,8	59	3,6	20	0,7
Ogółem Europa		24,5		45,3		12,4
Afryka	23	0,5	15	0,9	8	0,3
Australia	20	0,4	7	0,4	13	0,4
Azja	9	0,2	9	0,5	–	–
Ameryka Południowa	8	0,2	5	0,3	3	0,1
Razem:	4508	100,0	1654	100,0	285	100,0

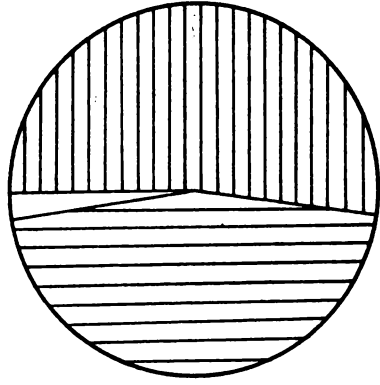
Źródło: Obliczenia własne jw. tab. 1

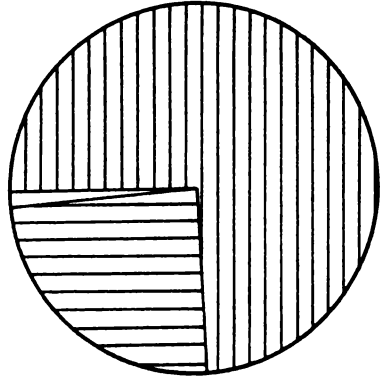
Wsie

86,8 %
12,4 ·
0,8 ·

Miasta

52,6 %
45,3 ·
2,1 ·

Podhale

72,2 %
24,5 ·
1,3 ·

- Stany Zjednoczone i Kanada
- Europa
- Pozostałe kontynenty

Ryc. 3. Kierunki emigracji zagranicznej mieszkańców Podhala

cd. zał. I

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
19.	Lesznica	38	33				4	1										
20.	Rzepiska	15	8						6									1
	Gmina: Czarny Dunajec	956	866	33	5	4	13	14	5	4				7	2	3		
21.	Chochołów	52	49	1	1			1								1		
22.	Ciche	119	107		2		2	3	4					3		2		
23.	Czarny Dunajec	263	244	11			2	1										
24.	Czerwienne	32	27						1	4								
25.	Dział	37	34					3										
26.	Koniówka	14	13															
27.	Odrowąż	45	40	2														
28.	Piekielnik	34	26															
29.	Pieniążkowie	27	25	1	1		2											
30.	Podczernone	78	66	9	1		1											
31.	Podszkłe	21	20				1	1										
32.	Ratulów	46	38			1	3	1						1	2			
33.	Stare Bystre	121	111	9			1											
34.	Wróblówka	48	47				1											
35.	Zaluczne	19	19															
	Gmina: Czorsztyn	89	83			2				3				1				
36.	Czorsztyn	2	2															
37.	Huba	5	5															
38.	Kluszkowce	14	8			2				3		1						
39.	Mamiowy	65	65															
40.	Mizerna	1	1															
41.	Sromowce Niżne	-	-															
42.	Sromowce Wyzne	2	2															
	Gmina Jablonka	83	47	2	2	3	5	18		1		1		2	2			
43.	Chyżne	19	14	1					4									
44.	Jablonka	42	24	1	1	2	3	10		1								
45.	Lipnica Mała	6	3			1	1							2				
46.	Lipnica Wielka	6	1					3				1		1				

cd. zał. I

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
47.	Orawka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
48.	Podwilk	5	4	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
49.	Zubrzyca Dolna	2	1	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
50.	Zubrzyca Górna	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Gmina Krościenko	24	11	4	4	1	1	1	3	1	-	1	-	-	2	-	-	-
51.	Grywałd	4	-	-	-	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
52.	Halszowa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
53.	Krościenko	14	5	4	-	-	-	-	2	-	-	1	-	1	2	-	-	-
54.	Krośnica	6	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Gmina: Łapsze Niżne	156	112	13	1	1	5	22	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-
55.	Falsztyn	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
56.	Frydman	42	31	6	-	-	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
57.	Kacwin	14	5	-	-	-	1	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
58.	Łapszanika	7	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
59.	Łapsze Niżne	20	18	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
60.	Łapsze Wyzne	30	21	-	1	-	1	5	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-
61.	Niżnica	13	4	5	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
62.	Trybsz	30	26	1	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Gmina Nowy Targ	429	388	3	5	5	7	18	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-
63.	Dębno	7	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
64.	Długopole	49	48	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
65.	Gronków	130	128	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
66.	Durszżyn	4	2	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
67.	Hartłowa	10	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
68.	Klikuszowa	11	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
69.	Kutarów	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
70.	Krauszów	26	26	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
71.	Krempachy	29	21	1	1	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
72.	Lasek	24	22	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
73.	Ludźmierz	26	21	-	-	-	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
74.	Lopuszna	14	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-

cd. zał. I

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
75.	Morawczyzna	8	6	2														
76.	Nowa Biała	37	25	5	2	2		8										
77.	Obidowa	5	5															
78.	Ostrowsko	23	22	1								1						
79.	Pyzówka	8	7															
80.	Rogoźnik	8	7			1												
81.	Szembark	4	2	2			2											
82.	Walsztund	6	6															
	Gmina Raba Wyżna	61	65				1	4	2	2	2	2		3				
83.	Bielanka	7	6								1							
84.	Bukowina Os.	7	7															
85.	Harkabuz	1	1															
86.	Podsarnie	1						1										
87.	Raba Wyżna	25	16				1	1	1	2	1			3				
88.	Rokiciny	10	8					1				1						
89.	Sienawa	20	7					1	1			1						
90.	Gmina Rabka	16	9	1	5				1	1				1		1		
	Gmina Tatrzańska	372	249	34	27	20	6	4	10	2	1	4	2	6	2	3	-	2
91.	Brzegi	-	2															
92.	Buśtyk	2	2															
93.	Dzianisz	53	40	4				3	3	1			1			1		
94.	Kościelisko	92	47	6	9	13	3		3	1	1	1	1	1	2	2		1
95.	Małe Ciche	7	4		2													
96.	Murzaszchle	11	7		4													
97.	Nowe Bystre	-																
98.	Poronin	99	62	15	10	5	2					1		4				
99.	Suche	15	11	2	1									1				
100.	Witów	65	53	5	1	1	1	1	2									1
101.	Ząb	28	23	2		1			2									

Źródło: Obliczenia własne jw. tab. 1

Do Austrii wyemigrowało na pobyt stały 248 osób, co stanowi 5,5% emigrantów. Z miast udało się do tego kraju 11,2% emigrantów, a ze wsi tylko 2,2%. W wyjazdach do Austrii uczestniczyło 26 wsi, głównie mieszkańcy Białego Dunajca, Gronia, Nowej Białej i Poronina, w których odsetek osób kierujących się do tego kraju wynosił od 5–10% emigrantów.

Do RFN udało się 3,4% emigrantów Podhala. Bardziej dążyli do niego mieszkańcy miast (6,7%), aniżeli wsi (1,5%). Emigracja objęła tylko 20 wsi, a udział ich w całości wyjazdów z Podhala do RFN wynosił 27,6%. Pozostałe 72,4% osób pochodziło z Zakopanego i Nowego Targu.

Liczniej niż do RFN mieszkańcy wsi wyjeżdżali do Czechosłowacji. Ponad 1/3 wiejskich jednostek osadniczych partycypowała w odpływie ludności do tego kraju. Przede wszystkim emigrowali tam mieszkańcy wsi orawskich (z gminy Jabłonka ponad 20% emigrantów) i spiskich (gm. Łapsze Niżne 14,2%, wieś Krempachy 20,8%, Nowa Biała 21,6% ogółu emigrantów z danej wsi).

Do Włoch udały się 123 osoby, z czego 64 mieszkańców miast i 59 ze wsi. Najliczniej wyjeżdżali tam mieszkańcy Białego Dunajca (6,6%), Gronia (8,4%), Leśnicy (10,6%), Jabłonki (7,1%), Trybsza (6,6%).

W wyjazdach do Francji, Szwecji i Wielkiej Brytanii uczestniczyli przeważnie mieszkańcy miast. Udział osób do każdego z tych krajów wynosił po około 5% ogółu emigrantów.

Mieszkańcy Podhala emigrowali także do wielu innych krajów europejskich, np. do Portugalii, Danii, Jugosławii.

Ogółem liczba wyjeżdżających wahała się od kilku do kilkunastu osób. W sumie do Europy skierowało się 45,3% emigrantów miast i tylko 12,4% emigrantów wsi.

Szlaki emigracji z Podhala wiodły także do Afryki (23 osoby), Australii (20 osób), Azji (9 osób) i Ameryki Południowej (8 osób).

Do Afryki, m.in. do Algierii, Maroka, Tanzanii, Rwandy, Republiki Południowej Afryki, Sudanu, wyjeżdżali mieszkańcy Zakopanego (9 osób), Nowego Targu (5 osób), Ratułowa (2 osoby), Lipnicy Małej (2 osoby), Krościenka (2 osoby) i Kościeliska (2 osoby).

Do Australii emigrowali z Białego Dunajca, Szaflar, Bukowiny Tatrzańskiej, Czarnego Dunajca, Kościeliska.

Natomiast do krajów azjatyckich, m.in. do Turcji, Tajlandii, Zjednoczonych Emiratów Arabskich, wyjeżdżali tylko mieszkańcy miast.

Zanotowano także emigrację do Argentyny, Brazylii, Meksyku i Peru (załącznik I).

3. Struktura społeczno-demograficzna emigrantów

Zbiorowość migrantów była zróżnicowana zarówno w zakresie cech demograficznych, jak i społeczno-zawodowych. Szczególne różnice występują pomiędzy emigrantami z miast i wsi, o czym świadczy poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Podhale	Miasta	Wsie
Wyjazdy indywidualne (%)	45,5	55,1	39,9
Liczba kobiet na 100 mężczyzn	124	135	111
Odsetek emigrantów w wieku:			
a) produkcyjnym	67,6	64,5	69,5
b) w wieku 60 lat i więcej	8,6	17,8	3,1
Odsetek emigrantów z wykształceniem ponadpodstawowym	43,4	78,8	32,6

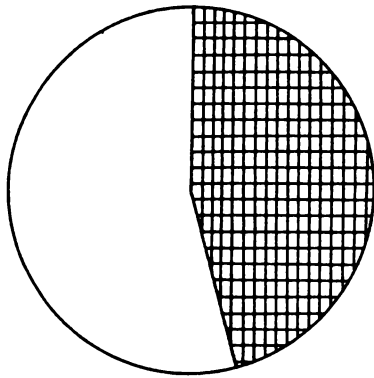
Nieco ponad połowa mieszkańców miast wyjechała indywidualnie (55%), natomiast ze wsi częściej odbywały się wyjazdy całymi rodzinami (60% emigrantów). Wśród nich były to głównie rodziny 2-osobowe (48,2%) i 3-osobowe (27,5%). Bardzo mało było rodzin wielodzietnych, szczególnie wśród emigrantów z miast (1,7% – tab. 6, ryc. 4).

Tabela 6

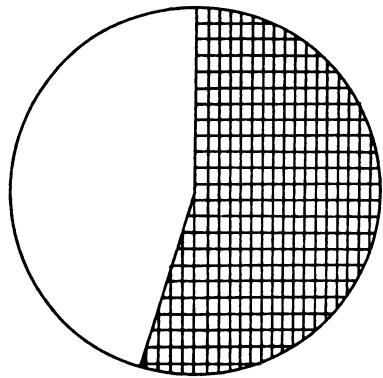
Struktura rodzinna emigrantów Podhala w latach 1975–1988

Wyszczególnienie	Podhale		Miasta		Wieś	
	l.b.	%	l.b.	%	l.b.	%
Emigranci ogółem	4508	100,0	1654	100,0	2854	100,0
Wyjazdy indywidualne	2049	45,5	911	55,0	1138	39,9
Wyjazdy z rodziną	2459	54,5	743	45,0	1716	60,1
Liczba rodzin	674	100,0	184	100,0	494	100,0
w tym:						
2-osobowe	339	50,3	101	56,1	238	48,2
3-osobowe	178	26,4	42	23,3	136	27,5
4-osobowe	105	15,6	34	18,9	71	14,4
5 i > osób	52	7,7	3	1,7	49	9,9

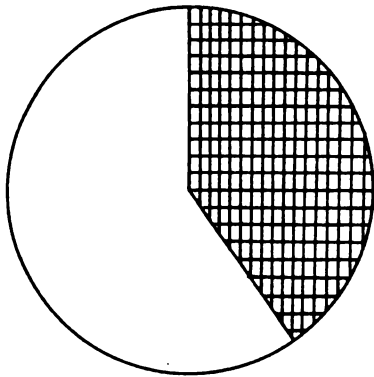
Źródło: Obliczenia własne jw. tab. 1

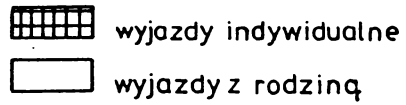
Podhale

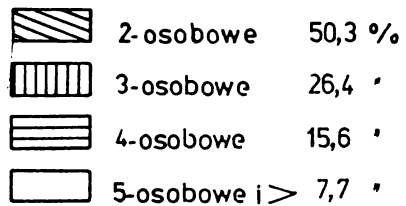
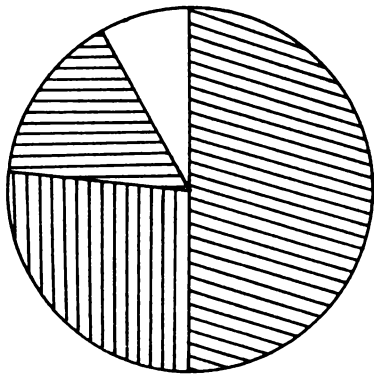
Miasta

Wsie

RODZINY

Ryc. 4. Struktura rodzinna emigrantów Podhala

Występuje jednak widoczne zróżnicowanie w zakresie struktury rodzinnej emigrantów z poszczególnych wsi. Indywidualny charakter miały głównie wyjazdy zagraniczne na obszarach o małych rozmiarach emigracji, np. na Orawie (Zubrzyca Dolna i Górna, Harkabuz, Podsmarje), w dolinie Raby (Rokiciny Podhalańskie), we wschodniej części Kotliny Nowotarskiej (Szlembark, Mizerna, Kluszkowce), na Pogórzu Zachodnim (Bańska Niżna i Wyżna, Gliczarów Dolny i Górny) we wschodniej części Skalnego Podhala (Małe Ciche, Brzegi – załącznik I).

Natomiast emigracja całych rodzin miała miejsce we wsiach o dużym nasileniu wyjazdów zagranicznych, np.: w Białym Dunajcu, Maruszynie, Białce Tatrzańskiej, Czarnym Dunajcu, Wróblówce, Długopolu, Gronkowie, Dzianiszu, Poroninie i Zębie. Z tych wsi o tradycjach emigracyjnych częściej wyjeżdżały także rodziny wieloosobowe.

Wśród ogółu osób wyjeżdżających z Podhala nieznacznie przeważały kobiety (55,3%). Z wielu jednak wsi podhalańskich emigrowali głównie mężczyźni. Szególnie dotyczy to tych jednostek osadniczych, z których rozmiary emigracji były bardzo małe i dominowały wyjazdy indywidualne, np.: Szlembark, Bustryk, Leszczyny, Jurgów. Przewagę płci męskiej zanotowano także w trzech wsiach o dużym natężeniu emigracji zagranicznej: Gronków, Wróblówka, Ciche. Liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn była wyższa wśród emigrantów miast (135) aniżeli wsi (117 – tab. 7).

Tabela 7

Płeć emigrantów Podhala

Wyszczególnienie	Podhale		Miasta		Wieś	
	l.b.	%	l.b.	%	l.b.	%
Ogółem:	4492	100,0	1654	100,0	2838	100,0
Mężczyźni	2007	44,7	704	42,6	1303	45,9
Kobiety	2485	55,3	950	57,4	1535	54,1
Liczba kobiet na 100 mężczyzn	124,1		135		117	

Źródło: Obliczenia własne jw. tab. 1.

Podobnie znaczne różnice pomiędzy miastem a wsią obserwuje się w zakresie wieku emigrantów. W grupie osób wyjeżdżających ze wsi odsetek dzieci był ponad dwukrotnie większy (16,9%) niż u emigrantów pochodzenia miejskiego (7,6%). Z miast dość dużo wyjeżdżało osób starszych (17,8%), podczas gdy w grupie emigrantów ze wsi odsetek tej kategorii wieku był 5-krotnie mniejszy (3,1% – tab. 8, ryc. 5).

Tabela 8

Wiek emigrantów Podhala

Wyszczególnienie	Podhale		Miasta		Wsie	
	l.b.	%	l.b.	%	l.b.	%
Dzieci (0 – 14)	606	13,5	126	7,6	480	16,9
Dorośli (15 – 64)	3501	77,9	1232	74,6	2269	80,0
Starcy (65 i >)	385	8,6	296	17,8	89	3,1
Ogółem:	4492*	100,0	1654	100,0	2838	100,0

* Dla 16 osób nie uzyskano informacji o ich wieku

Źródło: Obliczenia własne jw. tab. 1

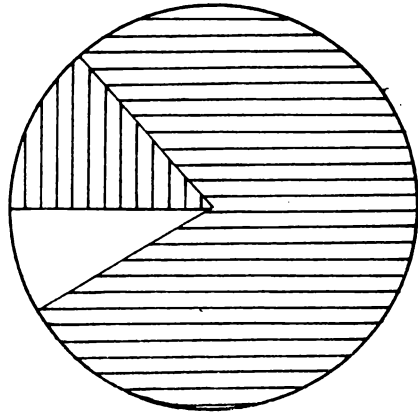
Tabela 9

Struktura wieku emigrantów Podhala

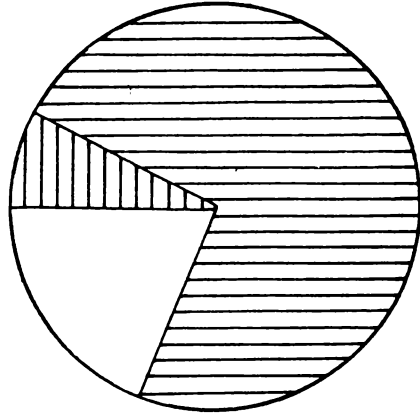
Wyszczególnienie	Podhale		Miasta		Wsie	
	l.b.	%	l.b.	%	l.b.	%
1	2	3	4	5	6	7
0 – 14	606	13,5	126	7,6	480	16,9
15 – 19	461	10,3	163	9,9	298	10,5
20 – 24	529	11,8	126	7,6	403	14,2
25 – 29	642	14,3	203	12,3	439	15,5
30 – 34	574	12,8	263	15,9	311	11,0
35 – 39	386	8,6	216	13,1	170	6,0
40 – 64	909	20,1	261	15,8	648	22,8
65 i >	385	8,6	296	17,8	89	3,1
Ogółem:	4492	100,0	1654	100,0	2838	100,0

Źródło: Obliczenia własne jw. tab. 1.

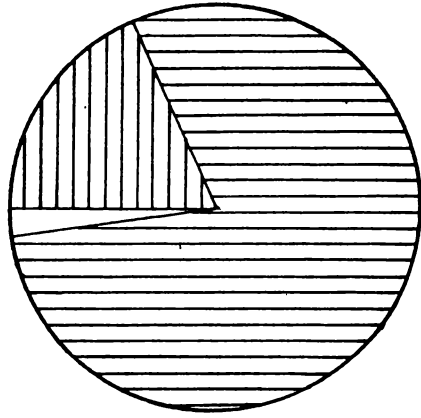
Emigracja zagraniczna objęła przede wszystkim najmłodsze roczniki, stanowiące istotny składnik zasobów siły roboczej, głównie osoby w wieku 25–29 i 30–34 lata (tab. 9). Udział tych grup wieku wśród emigrantów wsi był zróżnicowany i wahał się od około 15% (Bukowina Tatrzańska, Leśnica, Czerwienne, Piekienik, Frydman, Trybsz, Długopole) do 25% w większości wsi podhalańskich. W niektórych jednak osiedlach ponad 1/3 emigrantów stanowiła najbardziej produktywne zasoby siły roboczej. Dotyczy to wsi: Biały Dunajec, Zaskale, Łapsze Wyżne, Grywałd, Krościenko, Kościelisko, Poronin, Suche, Raba Wyżna, Rokiciny Podhalańskie, Krempachy, Morawczyna, Obidowa, Pyzówka, Zubrzyca Dolna i Górna. Generalnie emigrująca ludność wiejska była znacznie młodsza w porównaniu do emigrantów z miast.

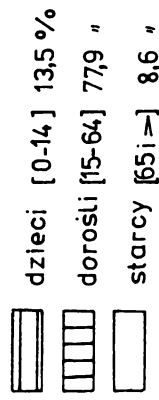
Podhale

Miasta

Wsie

16,9 %
80,0 "
3,1 "

7,6 %
74,6 "
17,8 "

Ryc. 5. Struktura demograficzna emigrantów Podhala

Istotne różnice występują także w zakresie poziomu wykształcenia pomiędzy emigrantami z miast i wsi Podhala. Prawie połowa wyjeżdżających z miast posiadała wykształcenie średnie, podczas gdy na wsi tylko 11,7% (tab. 10, ryc. 6). Osoby z wykształceniem średnim obecne były jedynie wśród emigrantów z większych wsi, np.: Białego Dunajca, Maruszyny, Szaflar, Białki Tatrzańskiej, Czarnego Dunajca, Cichego, Gronkowa, Ludźmierza, Ostrowska, Krempach, Kościeliska, Poronina i Witowa.

Tabela 10

Poziom wykształcenia emigrantów Podhala

Wyszczególnienie	Podhale		Miasta		Wsie	
	l.b.	%	l.b.	%	l.b.	%
Podstawowe	965	56,6	84	21,2	881	67,4
Zasadnicze zawodowe	336	19,7	76	19,1	260	19,9
Średnie	334	19,6	181	45,6	153	11,7
Wyższe	70	4,1	56	14,1	14	1,0
Ogółem:	1705	100,0	397	100,0	1308	100,0
Pozostali*	1968		635		1333	
Ogółem:	3673		1032		2641	

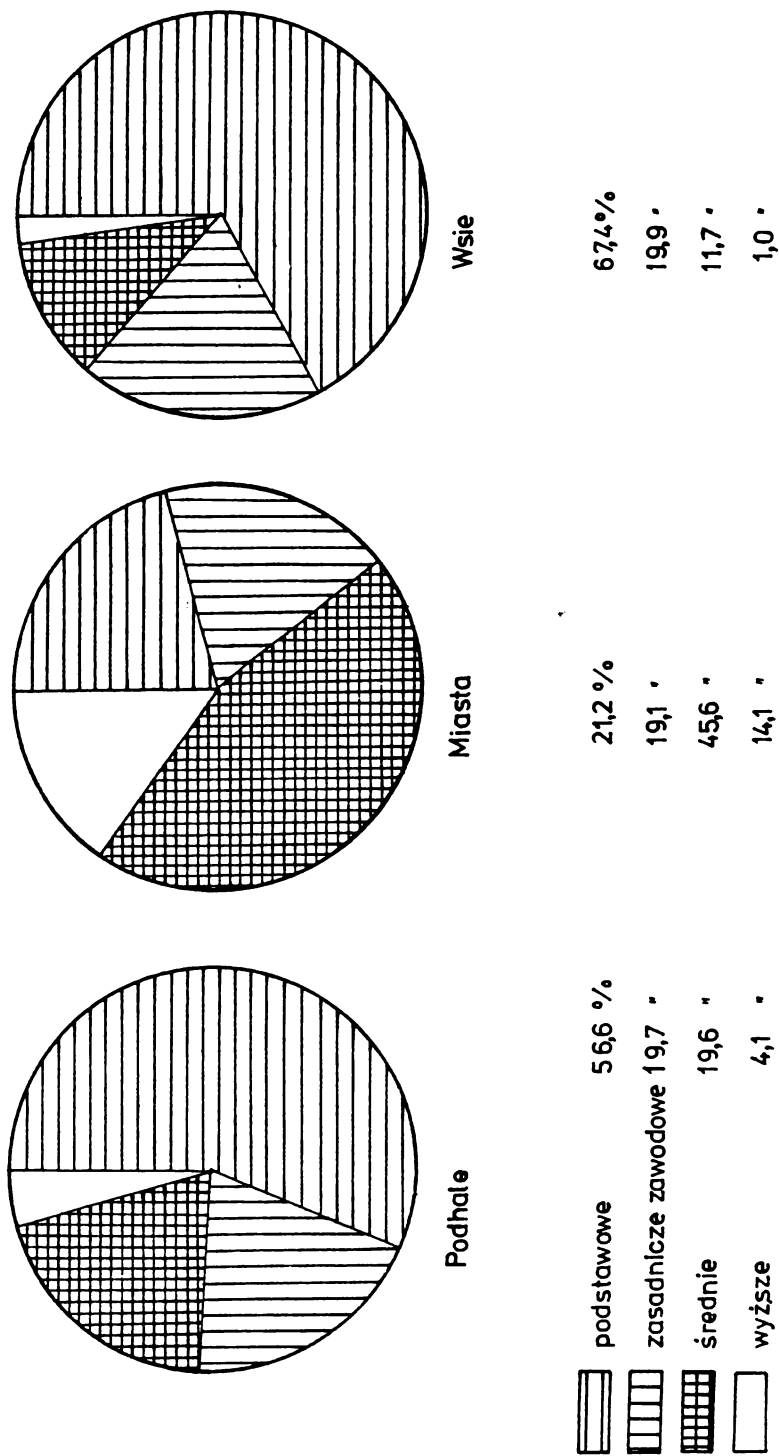
* W tej liczbie nie uwzględniono dzieci oraz osób, dla których nie uzyskano informacji o poziomie wykształcenia

Źródło: Obliczenia własne jw. tab. 1

Z Nowego Targu i Zakopanego dość licznie wyjeżdżały także osoby z wykształceniem wyższym (14,1%), a sporadycznie natomiast ze wsi (1,0%). Tylko w siedmiu, silnie przekształconych podmiejskich wsiach (Czarny Dunajec, Krempachy, Ludźmierz, Nowa Biała, Ostrowsko, Kościelisko, Poronin) w zbiorowości emigrantów były osoby po wyższych studiach.

Najbardziej liczna wśród emigrantów wiejskich była kategoria osób z wykształceniem tylko podstawowym (67,4%), natomiast w zbiorowości wyjeżdżającej z miast stanowili oni jedynie 21,2%.

W wyjazdach za granicę przeważała ludność wiejska Podhala, stąd też dominującą grupę zawodową stanowili rolnicy (77,4%). Jeśli chodzi o emigrantów reprezentujących zawody pozarolne, to najwięcej było kierowców i mechaników samochodowych, ślusarzy i blacharzy (7,4%). Wśród wyjeżdżających ponad 2% osób reprezentowało zawody związane z gastronomią (kucharze, kelnerzy), tyleż samo ze służbą zdrowia (lekarze, pielęgniarki, salowe). Także około 2% emigrantów stanowili nauczyciele. Podobny udział mieli sprzedawcy oraz księgowi. Nieco tylko mniej było osób związanych z obsługą ruchu turystycznego (technik hotelarz, recepcjonista). Ponadto wyjeżdżali rzemieślnicy reprezentowani np. przez krawców, kuśnierzy, tkaczy, cukierników, piekarzy, złotników (tab. 11).

Ryc. 6. Poziom wykształcenia emigrantów Podhala

Tabela 11

Struktura zawodowa emigrantów Podhala

Zawody	l.b.
Ogółem:	952*
rolnik	737
kierowca, mechanik samochodowy	53
śluszar, blacharz, frezer	17
kucharz, kelner	22
lekarz	7
pielęgniarka	10
salowa	6
nauczyciel	16
sprzedawca	16
obuwnik	16
księgowa, referent	17
technik hotelarz, recepcjonista	13
krawiec	5
kuśnierz	4
tkacz	3
cukiernik, piekarz	4
pozostali (stolarz, malarz, sportowiec, złotnik, duchowny)	6

* Dla takiej liczby emigrantów uzyskano informacje o wykonywanym zawodzie

Źródło: jw. w tab. 1

Alicja Krakowska

Foreign emigration in Podhale in the years 1975–1988

The paper presents size and directions of continuous foreign emigration from particular villages and towns of Podhale. Result of that process was taken into consideration as well.

Size of foreign emigration in Podhale is still great and for majority of villages it was greater than loss caused by internal (home) emigrations. Numerous emigration of about 10% of population was noticed in villages of old emigrational traditions

(e.g. Czarny Dunajec, Wróblówka, Białka, Gronków, Stare Bystre). The smallest intensity of emigration was noticed in villages in the Raba valley, in the southern part of Spisz and in Orava but the process has begun to increase for last years.

Inhabitants of Podhale villages used to go to the USA (about 90%) but only a half of emigrants chose that country as a place of settlement. Other emigrants left for other European countries but tracks of emigration led also to Africa, Asia and South America.

Collection of migrants was differentiated what appeared in their socio-professional and demographic features. In towns individual departures mainly of women predominated. That group in comparison to emigrants from villages was characterized by higher level of qualifications; nearly half of them were secondary school graduates and there were many graduates of colleges and universities as well. On areas of continuous and strong emigrational processes more frequent were departures with all families. People leaving villages were younger than those from towns. Emigration was the commonest among the most productive employees, quality loss was greater in villages whereas towns lost more qualified workers.